

УДК 050:061.23-054.72(477+437)“192/193”

К. В. РОМАНОВА*

**СОЮЗ УКРАЇНСЬКОГО СОКІЛЬСТВА ЗА КОРДОНОМ:
ДЖЕРЕЛОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ (1930-ті РОКИ)**

Досліджено друковане видання Союзу українського сокільства за кордоном – часопис “Український Сокіл” – як джерело інформації про діяльність Союзу, його членів та актуальні проблеми українського еміграційного сокільського руху в міжвоєнний період.

Ключові слова: українська еміграція; українське сокільство; часопис “Український Сокіл”; Союз українського сокільства за кордоном (СУСЗАК), Чехословаччина.

Українське сокільство, як важливий чинник формування національної свідомості українців та їх консолідації в умовах перебування нації на розмежованих Російською та Австро-Угорською імперіями українських землях, а згодом еміграційного життя учасників визвольних змагань 1917–1921 рр., стало об’єктом спеціальних досліджень на рубежі ХХ–ХХІ ст. У центрі уваги дослідників опинилися: процес формування сокільського руху в Україні¹, історія українського сокільства в еміграції² та діяльність одного з ідеологів і очільників цього руху – Івана Боберського³. Однак вивчення історії українського сокільства знаходиться якщо не на початковому етапі, то принаймні має багато перспективних напрямів, які дослідникам ще належить розробити. Це певною мірою стосується Союзу українського сокільства за кордоном (далі – СУСЗАК), загальні відомості про який можна почерпнути з монографії С. Наріжного “Українська еміграція”⁴. Основним етапам створення СУСЗАКу та напрямам його діяльності присвячені статті О. Ляха-Породька.

Ще у 1920-х роках у Чехословацькій Республіці, уряд якої досить прихильно ставився до української еміграції, виникла низка сокільських осередків – у Празі, Подебрадах, Пршібрамі, Ржевніх, Ліберці тощо. Розвиток цих організацій сприяв утворенню у 1932 р. Союзу українського сокільства за кордоном як їхнього керівного органу⁵. Він координував діяльність сокільських товариств українців не лише в Чехословаччині, але й в інших країнах, був центром збереження української історії, традицій, побуту, виконував функції національно-патріотичного виховання українців та обстоював ідеї незалежної України⁶.

* Романова Катерина Вікторівна – кандидат історичних наук, головний науковий співробітник відділу використання інформації документів Центрального державного архіву зарубіжної україніки.

Друкованим органом Союзу став часопис “Український Сокіл”, який певною мірою реалізував завдання СУСЗАКу на своїх сторінках.

У Центральному державному архіві зарубіжної україніки (далі – ЦДАЗУ) зберігаються документи, що дають можливість дослідити український сокільський рух за кордоном, зокрема у Чехословаччині, де діяв СУСЗАК, а також, у меншій мірі, в інших країнах світу, де існували сокільські організації: Аргентині, Бразилії, Китаї, Франції, Югославії тощо.

Одним із найважливіших джерел, що висвітлюють не лише діяльність Союзу, але й історію та ідеологію українського сокільства в цілому, є часопис “Український Сокіл”, 26 чисел якого вийшли у Празі протягом 1934–1937 рр. Повна колекція чисел цього видання зберігається у ЦДАЗУ: у фонді 15 “Колекція журналів, газет та бюлетенів, виданих в Україні та за кордоном в XIX – на початку XX ст.” (у спр. № 71 (оп. 2) представлено всі числа, окрім 6, 10, 20, 24 та 26) та у фонді 10 “Зленко Петро Андрійович (1891–1954), український бібліограф та громадський діяч” (у спр. № 174 цього фонду відквалилися відсутні у ф. 15 екземпляри часопису, але бракує чисел 1, 5, 8, 15, 21, 23, 25).

Частину документів з історії українського сокільського руху за кордоном можна знайти у справах фонду 19 “Статути, звернення, відозви українських громадських об’єднань на еміграції”. Серед інших, у спр. № 41 “Документи (звернення, заклики, комунікат, повідомлення та ін.) про діяльність Союзу українського сокільства та СУПЕ⁷ у Празі” зберігаються Комунікат (ч. 4) та Звернення до прихильників українського сокільства Союзу українського сокільства за кордоном (обидва документи датовані 1933 р.).

Додаткова інформація про закордонне сокільство міститься в документах фонду 15 – тижневиках “Тризуб”⁸, фонду 8 “Захарченко Микола Іванович, український громадський діяч на еміграції, інженер-економіст”, фонду 12 (спр. № 28: “Комунікати” Товариства українських інженерів у ЧСР”), фонду 19 (спр. № 26: “Документи (заяви, звернення, комунікати, запрошення та ін.) про діяльність Комітету по вшануванню пам’яті Голови Директорії і Головного Отамана військ УНР С. Петлюри, Товариства “Українське об’єднання в ЧСР”, УРДК⁹ у Празі, ін. громадських об’єднань та окремих осіб”, фонду 6 “Артимович Агенор Васильович (1879–1935), визначний український мовознавець та культурно-освітній діяч”.

Представлені у справах цих фондів документи, що містять відомості про українське сокільство за кордоном, не збиралися цілеспрямовано з метою висвітлення історії руху. Це – або окремі друковані емігрантські видання, в яких часто були наявні рубрики, присвячені огляду життя українців-емігрантів у європейських країнах і за океаном і, зазвичай, у невеличких замітках могла висвітлюватися діяльність

українських соколів (“Тризуб”, Комунікат Товариства українських інженерів у ЧСР (арк. 29зв.), “Український тиждень”, який зберігається у складі спр. № 24 ф. 6 як документ, що містить інформацію про захід на вшанування пам’яті А. В. Артимоновича), або документи у складі фонду, присвяченого певній персоналії чи діяльності певних організацій. У першому випадку йдеться про фонд М. І. Захарченка, громадського діяча, члена Управи Товариства прихильників Української господарської академії (УГА) в Подебрадах, який, очевидно, був симпатиком сокільського руху. Про це свідчать збережені серед інших документів запрошення на чесько-українські сокільські заходи у Празі. Щодо інформації про сокільство у документах інших організацій, зокрема, Українського об’єднання в ЧСР, то вона представляє інтерес із точки зору участі інших українських емігрантських товариств у підтримці українського сокільства за кордоном. Прикладом цього може служити Бюлетень Українського об’єднання, де згадується, зокрема, про його допомогу українським соколам у Подебрадах¹⁰.

Всі оглянуті фонди були сформовані з документів, що надійшли у складі Пряшівської колекції у квітні 2008 р. за сприяння генерального консульства України у м. Пряшів (Словаччина).

Серед означених документів, що розкривають діяльність Союзу українського сокільства за кордоном, часопис “Український Сокіл” посідає особливе місце. Виступаючи джерелом дослідження українського сокільства, сам він фактично ніколи не ставав об’єктом окремого детального вивчення, на яке, безумовно, заслуговує.

Перше число “Українського Сокола” вийшло 10 лютого 1934 р. – напередодні 40-річчя з дня заснування “Сокола-Батька” – товариства, що виникло у Львові та стало основоположником усього українського сокільського руху. Тип друкованого видання був визначений як “одноднівка”. З 2 по 9 число “Український Сокіл” видавався як листок Союзу українського сокільства за кордоном, а з 10 по 26 число – як часопис.

Як і в цілому СУСЗАК, який на ведення своєї діяльності не отримував жодних субвенцій і здійснював її виключно на внески своїх членів та добровільні пожертви громадян¹¹, так і “Український Сокіл” видавався за рахунок передплатників і благодійників. Редакція публікувала звернення до читачів із проханням наперед передплачувати часопис та жертвувати на пресовий фонд¹². Свідченням того, що українська емігрантська інтелігенція, принаймні у Чехословаччині, підтримувала видання, є числа часопису, що зберігаються у ЦДАЗУ. Зокрема, передплатником “Українського Сокола” був Петро Зленко¹³, який вказаний як адресат на екземплярах часопису, що становлять окрему справу фонду. Так само на деяких екземплярах часопису, що зберігаються у фонді 15 ЦДАЗУ, вказано ім’я одержувача: dr. K. Osaulenko. Йдеться про викладача Української господарської академії Костя Осауленка, ін-

женера, доктора технічних наук, приват-доцента економічної політики та члена Союзу організацій інженерів українців на еміграції¹⁴.

Крім цього, українці-емігранти робили грошові внески до пресового фонду, про що свідчать повідомлення у часопису, в яких наводився поіменний перелік жертводавців¹⁵.

Відповідальним редактором видання з 1 по 17 числа був Платон Цісар, з 18 і до останнього – Яків Якубівський. Інформації про цих людей обмаль. Відомо, зокрема, що Платон Мусійович Цісар (1894–?) народився в Умані Київської губернії. 1914 р. був мобілізований, з 1917 р. до 25 серпня 1922 р. служив в армії УНР. Був інтернований у таборі Стржалково, звідки втік до Німеччини, а потім – до Чехословаччини, де увійшов до управи СУСЗАКу і деякий час був його старостою¹⁶.

Ще менше відомостей про Якова Якубівського. Відомо лише, що він був лікарем¹⁷, перебуваючи у Чехії, входив до Спільки українських лікарів у Празі, публікувався у львівському “Лікарському віснику”, та, як і П. Цісар, був членом управи СУСЗАКу та його скарбником¹⁸.

Якість змісту часопису забезпечували його автори: Іван Боберський, Василь Прохода, Платон Цісар, Франтишек Коргонь, Володимир Дараган, письменник Улас Самчук, поет Олекса Стефанович та інші. Допускалися передруки з інших видань, найчастіше львівських “Сокільських Вістей”, заснованих І. Боберським ще 1907 р., випуск яких відновився у 1928–1939 рр. Найактивнішими дописувачами “Українського Сокола” були І. Боберський та В. Прохода.

Івана Миколайовича Боберського називають піонером у розбудові української системи тіловиховання та батьком українського сокільства. Навіть перебуваючи в еміграції, І. Боберський не припиняв своєї діяльності, спрямованої на підтримку та розвиток спортивного виховання українців, зокрема, обстоюючи їх право брати участь в олімпійських іграх 1936 р. та 1940 р.

Василь Хомич Прохода – підполковник армії УНР, історик, публіцист. Уже в Чехословаччині закінчив Українську господарську академію у Подебрадах, здобувши фах “інженер-лісівник”. Брав активну участь у суспільному житті української еміграції, був, зокрема, старостою СУСЗАКу, починаючи з 1931 р., коли Союз тільки створювався, і до 1932 р., та у 1937–1938 рр.¹⁹

Аналізуючи часопис “Український сокіл” як джерело інформації про Союз, можна виділити такі основні теми:

- діяльність управи СУСЗАКу;
- поточне життя українського сокільства за кордоном;
- сокільські з’їзди, здвиги (зльоти) та ін. заходи.

Діяльність управи СУСЗАКу висвітлювалася у рубриці “Оповістки Управи Союзу”. Зазвичай управа інформувала про поточні питання діяльності сокільських гнізд (осередків) і Союзу, на кшталт повідомлень

про правила пересилання грошей для СУСЗАКу; видатки та прибутки; публікувала переліки благодійників і оголошення про засідання управи або проведення спільних сокільських вправ, а також витяги з різних обіжників із вказівками стосовно ведення сокільської діяльності. Зокрема, у першому числі часопису управа СУСЗАКу закликала подвоїти кількість руховиків у гніздах та вдосконалюватися у сокільських вправах²⁰.

Власне, поширення руху серед українців діаспори було головним завданням та однією з найбільших проблем сокільства. Причиною невиконання цього завдання були, передусім, умови еміграційного життя, на що вказувалося у тому ж першому числі “Українського сокола”: “Несталість місця побуту багатьох земляків, значна втома великої частини недавніх учасників української визвольної боротьби, еміграційні злидні та постійна переобтяженість різними громадськими обов'язками більшості найактивніших сокільських працівників – викликали найбільші перешкоди щодо зросту сокільської праці поміж українцями-емігрантами. Погане відживлення соколів-емігрантів, переобтяження фаховими студіями соколів-студентів або необхідність віддавати більшість часу заробітковій (і здебільшого поденно-фізичній) праці на різних місцях, разом із іншими причинами в зв'язку з загальним положенням українця на чужині, – нерідко знесилювали й цілковито відштовхували від активної сокільської праці навіть найкращих руховиків”²¹.

Хоча були й позитивні приклади: завдяки активності колишнього подебрадського інженера Йосипа Шкеди, який змушений був переїхати до Аргентини, сокільство поширилося й серед українців-емігрантів цієї латиноамериканської країни²².

Постійна рубрика “З життя українських Соколів на чужині” висвітлювала сокільське життя не лише у Чехії, але й в інших країнах світу – Аргентині, Бразилії, Китаї, Латвії, Угорщині, Франції, Югославії. Як правило, це були короткі повідомлення, надіслані кореспондентами з-за кордону, де повідомлялося про процес поширення сокільства серед тамтешніх українців, створення сокільських організацій, проведення різноманітних заходів – не лише спортивного характеру, а й культурно-просвітницького (академій, вистав, вечорів), а також про проблеми, з якими доводилося стикатися активістам руху.

Узагальнені проблеми українського закордонного сокільства та в цілому української руханки, у тих чи інших формах реалізованих у сокільській, пластовій та січовій діяльності, представлені в статті “Болюча справа”²³. Йшлося, насамперед, про нерозуміння багатьма українцями значення руханки як явища національно-суспільної ваги, а не лише як індивідуального прагнення до фізичного здоров'я. Крім цього, за чотири десятиліття історії українського сокільства українці не змогли створити центральної установи, яка б координувала розвиток

і співпрацю національних руханково-спортивних організацій, таких як “Сокіл”, “Пласт”, “Січ”, а також встановити контакти з відповідними міжнародними організаціями. У статті зазначається, що причиною цього не можна вважати бездержавність українців – адже чехи стали членами європейської тіловправної федерації у 1905 р., ще не маючи окремої держави. Таким чином, головна проблема полягала у недостатній активності членів українських сокільських товариств у Чехословаччині та інших країнах світу.

Паралельно з критичними зауваженнями часопис містить матеріали, які, навпаки, ілюструють досить активну діяльність членів еміграційного сокільського руху, які брали участь у міжнародних сокільських зльотах (зльотах), організовували з’їзди, різноманітні заходи у місцевих осередках.

Так, у 1932 р. українські соколи взяли участь у ІХ Всесокільському зльоті у Празі²⁴. Аби достойно представити Україну на цьому зльоті та показати, що “живе Українська Нація і в біді та недолі підготовляє активних борців за свою незалежність”²⁵, українцям довелося витратити 25 тис. чеських крон. Більшу частину видатків – а саме 20 тис. – вдалося назбирати завдяки самим соколам та прихильникам сокільського руху²⁶, але 5 тис. крон Українське сокільство заборгувало різним фірмам та особам. У зв’язку з цим СУСЗАК звертався окремим листом до симпатиків сокільства з проханням допомоги у погашенні цього боргу²⁷.

У 1932 р. та 1933 р. відбулися І та ІІ з’їзди СУСЗАКу. Оскільки “Український Сокіл” почав виходити лише у 1934 р., інформацію, зокрема, про ІІ з’їзд Союзу, можна знайти в Комунікаті СУСЗАКу (1933 р.), який до заснування часопису виконував функцію друкованого органу Союзу. У цьому документі повідомлялося про час і місце проведення з’їзду та його програму²⁸.

У грудні 1934 р. у Празі відбувся ІІІ з’їзд Українського сокільства за кордоном²⁹. Привітання його учасникам від Івана Боберського, в якому наголошувалося на важливості фізичного здоров’я для майбутнього нації та йшлося про непрості умови життя українських соколів під польською владою, було опубліковане у 7-му номері “Українського Сокола”³⁰. А в наступному числі були вміщені витяги з реферату І. Боберського, зачитаного на з’їзді. Автор, зокрема, вважав, що “руханкові товариства... повинні гуртувати молодь і старших оподалік від яких будь партійницьких одмін” та поширювати вправи серед усіх верств громадянства, а також накопичувати досвід – власний і чужий³¹.

26 січня та 6 грудня 1936 р. у Празі відбулися ІV та V з’їзди Союзу. У 17³² та 22³³ числах “Українського Сокола” були надруковані досить розлогі звіти про перебіг заходів. З’їзди, як зазначалося в оглядах, носили суто діловий характер: заслуховувалися звіти про діяльність гнізд на місцях, передусім спрямовану на поширення сокільства, було обра-

но нових членів до Управи СУСЗАКу. На IV з'їзді ухвалили програму подальшої діяльності Союзу, зокрема: продовжити об'єднання українських соколів за кордоном; щомісяця видавати "Український Сокіл", для чого утворити Гурток фундаторів пресового фонду; надалі брати участь у зльотах і святах чеського сокільства; організувати поїздку бажуючих на XI літні Олімпійські ігри у Берліні; просити І. Боберського при потребі "заступати українських руховиків та спортсменів на Олімпійському міжнародному конгресі"³⁴; постійно підтримувати зв'язок із "Соколом-Батьком" тощо. Серед важливих ухвал V-го з'їзду: активізація пропаганди української руханкової діяльності; підготовка до Краєвого здвигу Українського сокільства за кордоном у 1938 р., а також до участі у X Всесокільському здвизі у Празі³⁵ тощо.

У 26-му числі "Українського Сокола" за грудень 1937–січень 1938 рр.³⁶ був опублікований звіт про VI з'їзд СУСЗАКу, який не відрізнявся від попередніх. Але сам з'їзд був останнім, власне, як і цей випуск часопису, що було зумовлено напруженням політичної ситуації у Чехословаччині через втручання Німеччини у внутрішні справи держави.

Окремі матеріали часопису присвячувалися заходам, що їх проводили сокільські організації в різних місцях. Так, детальний опис сокільських товариських сходів у чеському містечку Пардубицях у жовтні 1935 р. наведено у статті "Український Сокіл в Пардубицях"³⁷. Очевидно, це була помітна подія в сокільському житті. Участь у заході, під час якого місцевим українським соколам було урочисто передано прапор Товариства Українського Сокола³⁸, взяли П. Цісар і В. Прохода³⁹.

Про з'їзд українських соколів Герцеговини, де відзначався 10-річний ювілей активної діяльності Мостарської сокільської округи, повідомлялося у статті "Сокільське відродження села в Югославії" за авторством місцевого кореспондента Івана Будза⁴⁰.

Серед інших тем, що цікавили видавців часопису, були також: історія українського сокільства; ідеологічні та організаційні засади сокільського руху; діяльність Сокола-Батька; поточне життя українського сокільства на західноукраїнських землях; руханка як дисципліна; пам'ятні та значущі для українців події та дати; поетичні твори, присвячені українським соколам.

Загалом, джерелознавчий аналіз "Українського Сокола", як друкованого органу СУСЗАКу, дозволяє, по-перше, визначити коло проблем, актуальних для керівників і членів Союзу; по-друге, окреслити перспективні теми майбутніх досліджень українського сокільства в еміграції, в тому числі присвячених окремим персоналіям – учасникам руху, вивченню зв'язків української інтелігенції та українського сокільства 1920–1930-х рр., а також зв'язків між українським сокільством за кордоном та сокільськими товариствами Західної України тощо.

¹ *Каверно Б. І.* Сокільський і січовий гімнастичний рух у Галичині на початку ХХ століття / Б. І. Каверно // Традиції фізичної культури в Україні. – К., 1999. – С. 62–74; *Лапшина Г.* Історичні аспекти розвитку фізичного виховання в Україні в кінці ХІХ – на початку ХХ ст. / Г. Лапшина, Р. Дмитрів // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : збірник наукових праць Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2013. – № 1(21). – С. 22–24; *Дацюк І.* Виникнення українського спортивного товариства “Сокіл” та його діяльність наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. / І. Дацюк // Сокіл-Батько : Альманах. 1894–1994. – Львів, 1996. – С. 23–25.

² *Лях-Породько О. О.* Передумови зародження та особливості діяльності українського сокільського руху в еміграції [Електронний ресурс] / О. О. Лях-Породько. – Режим доступу: <http://svitua.org/index.php/projects/blogs/entry/ukrainskyi-sokil>; *його ж.* Союз українського сокільства за кордоном та його значення у розвитку сокільського руху [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://svitua.org/index.php/projects/blogs/entry/soiuz-ukrainskoho-sokilstva-za-kordonom>.

³ Див., наприклад: *Байцар Ю.* Життєвий шлях та творча спадщина гетьмана українського спорту Івана Боберського / Ю. Байцар, Л. Зубрицький, О. Стефанишин, Л. Шевчук // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: зб. наук. пр. за ред. С. С. Єрмакова. – Харків–Львів, 2003. – № 15. – С. 39–44; *Боднар Ярослав.* Роль Івана Боберського у становленні і розвитку спортивно-гімнастичного руху Галичини / Ярослав Боднар // Там само. – С. 18–23; *Сова А.* Роль Івана Боберського у розробці символіки українського товариства “Сокіл-батько” у місті Львові / А. Сова // Там само. – С. 23–30; *Вацеба О.* Піонер українського тіловиховання – Іван Боберський / О. Вацеба // Спортивний вісник Придніпров'я. – Дніпропетровськ, 2008. – № 3–4. – С. 4–7.

⁴ *Наріжний С.* Українська еміграція: Культурна праця української еміграції між двома світовими війнами. – Прага, 1942. – Ч. 1. – С. 271–275.

⁵ *Лях-Породько О. О.* Союз українського сокільства за кордоном...

⁶ Там само.

⁷ Союз Українських Пластунів Емігрантів (СУПЕ) – пластова організація української еміграції. Пласт – скаутський рух, що виник в Україні на початку ХХ ст. Після окупації України більшовиками пластові організації деякий час продовжували свою діяльність у Галичині. В еміграції пластовий рух поширився у Чехословаччині. Після заборони галицького пласту в 1930 р. у Празі було скликано I з'їзд Союзу Українських Пластунів Емігрантів. Згідно з ухваленням на заході статутом, СУПЕ мав всебічно виховувати українську молодь, об'єднувати всі пластові осередки на чужині та репрезентувати український пласт за кордоном (*Наріжний С.* Українська еміграція. Культурна праця... – С. 279–280).

⁸ Ці видання містять лише короткі повідомлення про створення Союзу українського сокільства, сокільські свята, що відбувалися на західноукраїнських землях, зокрема, сокільський здви́г у Львові та 35-річчя “Сокола-Батька” (Центральний державний архів зарубіжної україніки (далі – ЦДАЗУ), ф. 15, оп. 1, спр. 120, арк. 191, 217–217зв.; спр. 125, арк. 236; спр. 127, арк. 76зв.).

⁹ Український республікансько-демократичний клуб (УРДК) – громадсько-політична організація української еміграції у Чехословаччині. Створений 1925 р. у Празі з метою проведення культурної і політично-освітньої діяльнос-

ті як для своїх членів, так і широкого загалу української еміграції (*Власенко В. М.* Звіт про науково-дослідну роботу. Актуальні питання регіональної історії України / В. М. Власенко. – Суми, 2010. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://elkniga.info/book_351_glava_7_1.1_Ukra%D1%97nskiij_respubl%D1%96kans.html).

¹⁰ ЦДАЗУ, ф. 19, оп. 1, спр. 26, арк. 14.

¹¹ *Наріжний С.* Українська еміграція. Культурна праця ... – С. 273.

¹² ЦДАЗУ, ф. 15, оп. 2, спр. 71, арк. 24зв.

¹³ Петро Андрійович Зленко (1891–1954), український публіцист, редактор, бібліограф, книгознавець, педагог, громадський діяч (детальніше див.: *Мушинка М. І.* Енциклопедія сучасної України / М. І. Мушинка. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=16321). – Назва з екрана.

¹⁴ *Наріжний С.* Українська еміграція. Культурна праця... – С. 127, 237.

¹⁵ Див., наприклад: ЦДАЗУ, ф. 15, оп. 2, спр. 71, арк. 24зв., 30зв., 32зв.

¹⁶ Див.: *Коваль Роман.* Коли кулі співали. Біографії отаманів Холодного Яру і Чорного лісу / Роман Коваль. – К., Вінниця, 2006. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrlife.org/main/evshan/kuli39.htm>. – Назва з екрана.

¹⁷ *Наріжний С.* Українська еміграція. Культурна праця... – С. 220, 222. Інформацію про фах Я. Якубівського можна знайти й на шпальтах “Українського Сокола”, де, наприклад, розміщено оголошення про прийом відвідувачів спеціалістом дитячих хвороб, доктором медицини Я. Якубівським (ЦДАЗУ, ф. 15, оп. 2, спр. 71, арк. 14).

¹⁸ ЦДАЗУ, ф. 19, оп. 1, спр. 41, арк. 7.

¹⁹ У ЦДАЗУ зберігаються окремі документи творчої діяльності В. Проходи (ф. 13, оп. 4).

²⁰ ЦДАЗУ, ф. 13, оп. 4, арк. 2зв.

²¹ Там само, ф. 15, оп. 2, спр. 71, арк. 1зв.–2.

²² Там само, арк. 2.

²³ Там само, арк. 25–25зв.

²⁴ Там само, арк. 2.

²⁵ Там само, ф. 19, оп. 1, спр. 41, арк. 20.

²⁶ У звіті про прибутки Управи СУСЗАКу наводиться ім'я Андрея Шептицького як одного з жертводавців, завдяки яким українські соколи змогли взяти участь у IX Всесокольському здвизі (ЦДАЗУ, ф. 15, оп. 2, спр. 71, арк. 32зв.). Допомогу українцям надало також Українське Об'єднання в ЧСР, яке й раніше сприяло діяльності українських соколів, свідченням чого є Бюлетень організації від 1929 р., де йшлося про клопотання Управи Об'єднання перед Міністерством Закордонних справ ЧСР щодо участі подебрадських українських соколів у сокольському злеті у Пльзні (ЦДАЗУ, ф. 19, оп. 1, спр. 26, арк. 14).

²⁷ ЦДАЗУ, ф. 19, оп. 1, спр. 41, арк. 20.

²⁸ Там само, арк. 6–7.

²⁹ Там само, ф. 15, оп. 2, спр. 71, арк. 11.

³⁰ Там само.

³¹ Там само, арк. 13–13зв.

³² Там само, арк. 27 зв.–28зв.

³³ Там само, арк. 36 зв.–37зв.

³⁴ Там само, арк. 28зв.

³⁵ Там само, арк. 37–37зв.

³⁶ Там само, ф. 10, оп. 1, спр. 174, арк. 76–76зв.

³⁷ Там само, ф. 15, оп. 2, спр. 71, арк. 26.

³⁸ Детальний опис прапора можна знайти у виданні “Сокіл-Батько: Альманах”, де, зокрема, вказано, що на прапорі малинового кольору з одного боку має бути зображений лев на синьому полі, а з іншого – портрет одного з українських гетьманів (Сокіл-Батько: Альманах... – С. 12).

³⁹ Короткий звіт про цей захід міститься також у газеті “Український тиждень” від 4 листопада 1935 р. (ЦДАЗУ, ф. 6, оп. 1, спр. 24, арк. 11зв.).

⁴⁰ ЦДАЗУ, ф. 15, оп. 2, спр. 71, арк. 29–29зв.

There is studied print edition of Sokil Ukrainian Union abroad – “Ukrainian Sokil” journal – as a source of information on the activities of the Union, its members and relevant issues of Ukrainian emigration Sokil movement in the interwar period.

Key words: Ukrainian emigration; Ukrainian Sokil; the “Ukrainian Sokil” journal; Sokil Ukrainian Union abroad, Czechoslovakia.